

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาคนเพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของ ประเทศ จะเห็นได้จากจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาในทุกๆ ระดับจะต้องมุ่งให้ผู้เรียน กิจเป็น ทำเป็น รู้จัก แก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวมตามวิถีทาง ของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมและศีลธรรม รู้จักใช้ สิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของแผน- การศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ทำให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการให้การศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและครูอาจารย์ในสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมลักษณะนิสัยต่าง ๆ อันพึงปรารถนา ของสังคมที่ระบุมไว้ในแผนการศึกษา โดยเคารพนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อ เสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรชั้นในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา วิทยุ โสต โทร กล่าวว่กิจกรรมที่จัดโดยทั่วไปมี สถานักเรียน ชมรมวิชาการต่าง ๆ การจัดการแสดง การแข่งขันกีฬา ตลอดจนการจัดทัศนศึกษา (วิทยุ โสต โทร 2516 : 229) กิจกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีประโยชน์อย่างเอกอนันต์ ถึงกับเป็นเครื่องกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตได้ (อุทมน หนูทอง 2518 : 2) เพราะการส่งเสริมการจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นการเปิดโอกาสให้ นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระตามความสนใจและความถนัด โดยมีครูอาจารย์จะเป็น เพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ ให้แก่นักเรียนทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิต ที่นอกเหนือจาก การเรียนในห้องเรียน โดยจะช่วยให้นักเรียนมีการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพ แวดล้อม ตลอดจนสามารถกำหนดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ควรมุ่งจัดในลักษณะให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center) กล่าวคือ ให้นักเรียนเป็นผู้เลือกจัดทำกิจกรรมเอง วางแผนเอง. มีความรับผิดชอบการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ครูอาจารย์ เป็นผู้คอยชี้แนะ เป็นที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้เด็กจัดกิจกรรมอยู่ในกรอบประเพณี ไม่ออกนอกกรอบนอกทาง (จุไร ลียามาศ 2526 : 7) จากการศึกษา เจตคติของครูอาจารย์และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ผลการศึกษาสรุปว่า กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ ช่วยแก้ปัญหาในการปกครอง ช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้ค้นพบ ความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง สามารถแก้ปัญหาของตนเอง และช่วยเหลือสังคมได้ด้วย (นิตยา เป็ลียงบุษ 2519 : 80-81) การจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น อนันต์ รอดแจ่ม ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ชัดเจน ไม่ใช่ดำเนินการไปตามยถากรรม โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมที่เด็กสนใจและชอบปฏิบัติ พยายามให้นักเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น (อนันต์ รอดแจ่ม 2512 : 23) ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของประคินธุ์ ฮวงเจริญ ที่ให้หลักการในการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า ควรใช้หลักการของประชาธิปไตย นั่นคือ นักเรียนแต่ละคนควรมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจและถนัดที่สุด (ประคินธุ์ ฮวงเจริญ 2520 : 164-165)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จึงได้เน้นความสำคัญของกิจกรรมไว้ว่า โรงเรียนต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ (แนวการจัดกิจกรรมนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 12-13) จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ควรจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญสองอย่างคือ นักเรียนและโรงเรียน ครูอาจารย์ในโรงเรียน ควรจะมีความพร้อมในการที่จะเปิดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของตน ทว่านักเรียนก็มีความสำคัญมากในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เพราะเป็นเด็กที่อยู่ในวัยที่กำลังต้องการรู้จักตนเอง (Ego Identity)

และแสวงหารูปแบบในการดำเนินชีวิต (Erikson 1959 : 88-91) เมื่อนักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนก็จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมต่อไป

ผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และมีโอกาสใกล้ชิดกับเด็กนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบปัญหาว่า นักเรียนเป็นจำนวนมากมีความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมและไม่ค่อยสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน แสดงว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ระบุเกณฑ์การจบหลักสูตรไว้ว่า นักเรียนทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งกิจกรรม และต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จึงจะถือว่าผ่านกิจกรรมนั้น ยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายเท่าที่ควร และจากการสอบถามนักเรียนเหล่านั้นพบว่า สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกไม่สนใจและไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เนื่องมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน ไม่สอดคล้อง หรือสนองความสนใจของนักเรียน เพราะโรงเรียนส่วนมากจะกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าร่วม โดยไม่ได้คำนึงถึง ความถนัด และความสนใจของนักเรียนเท่าที่ควร นับว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษา สภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่พบว่า มีโรงเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมแล้วให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 89 และมีโรงเรียนที่ให้นักเรียนเลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 24 เท่านั้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 3)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสนใจกิจกรรมนักเรียนในค่านิยม และนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสนใจกิจกรรมนักเรียนเหมือนกันหรือแตกต่างกันในค่านิยม เพื่อจะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกระ โยชน์ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนมากขึ้น และจะช่วยให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กให้มีการ เจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ จะได้เป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมุติฐานของการวิจัย

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสนใจในกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะกิจกรรมในหลักสูตร ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2520
2. ศึกษาความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตามคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ 10 ประเภท คือ
 1. กิจกรรมลูกเสือ หรือยุวกาชาด หรือเนตรนารี หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หรือกิจกรรมรักษาคินแดน
 2. กิจกรรมศาสนา
 3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
 4. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
 5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
 6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
 7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
 8. กิจกรรมทัศนศึกษา

9. กิจกรรมนันทนาการ
10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เฉพาะนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กำลังเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2527 ในโรงเรียนแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในด้านการวางแผนจัดหาครูอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรม ที่จะเปิดให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมตามความสนใจของตนได้มากขึ้น
3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในระดับอื่น ๆ

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อสนองความสนใจ เพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ อุนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องลงทะเลี่ยนเข้าร่วมในแต่ละภาคเรียน

โรงเรียนสหศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเรียนร่วมกันและเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4, ม.5, ม.6) สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2527

ความสนใจในกิจกรรมนักเรียน หมายถึง สภาพที่นักเรียนรู้สึก "ชอบ" หรือ "ไม่ชอบ" ต่อกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ในแบบสำรวจความสนใจในกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานครทั้งหมดจำนวน 64 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนที่เป็นประชากรทั้งสิ้น 49,889 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เฉพาะโรงเรียนที่เป็นสหศึกษา จำนวน 64 โรงเรียน โดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่างประชากรสำเร็จรูปของ Mercodo (Mercodo 1963 : 54) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น .05 จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับชั้นและเพศดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนแยกตามระดับชั้นและเพศ

ระดับชั้น	ประชากร		รวม	กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	รวม
ม.4	8839	9517	18,356	189	203	392
ม.5	7591	8472	16,063	184	206	390
ม.6	7237	8233	15,470	182	208	390
รวม	23667	26222	49,889	555	617	1172

จากตารางจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,172 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 555 คน และนักเรียนหญิง 617 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสำรวจความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีลักษณะเป็นรายการกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ให้ผู้ตอบ แสดงความรู้สึกว่า ชอบ หรือ ไม่ชอบ หรือ ตัดสินใจไม่ได้ต่อการกระทำเหล่านั้น โดยมีวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ คือ เพื่อสำรวจความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
2. วางแผนสร้างแบบสำรวจความสนใจ โดยการศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียน และความสนใจในด้านต่าง ๆ ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท และโครงการการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ใช้ในโรงเรียน ปีการศึกษา 2527
3. เขียนรายการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนโดยแยกตามประเภทของกิจกรรม 10 ประเภท
4. ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นของแบบสำรวจ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้พิจารณา
5. นำแบบสำรวจที่แก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบว่าครอบคลุมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภทหรือไม่
6. นำแบบสำรวจไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างระดับชั้นละ 10 คน รวม 30 คน โดยให้ออกาสนักเรียนซักถามได้เมื่อมีข้อสงสัย หรือไม่เข้าใจในข้อความในแบบสำรวจแต่ละข้อ
7. นำแบบสำรวจความสนใจที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของแบบสำรวจความสนใจในกิจกรรมนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ ระดับชั้นเรียน เพศ อายุ และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 2 เป็นรายการกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ในกิจกรรมแต่ละประเภทที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก "ชอบ" หรือ "ไม่ชอบ" หรือ "ตัดสินใจไม่ได้" ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสำรวจความสนใจในกิจกรรมนักเรียนไปติดต่อกับและเก็บข้อมูลกับเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่าร้อยละ (%) ของความสนใจในกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท เป็นรายข้อ และแยกตามเพศ
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square Test)

การเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัยนั้นจะนำเสนอโดยจัดเป็นรูปเล่มประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือและวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือและวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอในรูปคำบรรยายประกอบตาราง

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก เสนอรายละเอียดของแบบสำรวจความสนใจในกิจกรรมนักเรียน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย